

In memoriam ...

Chirurgia (2011) 106: 685-687
Nr. 5, Septembrie - Octombrie
Copyright© Celsius

Alexandru Pesamosca la sfârșit de drum, un nou început

S. Ionescu

Clinica de Chirurgie Pediatrică, Spitalul Clinic de Urgență pentru Copii
"M. S. Curie" București, România

Pe 14 martie 1930, se naștea cel care a învins viața; cum?
Așa cum o fac doar cei aleși.

*"Învîng cu mintea lor. Se nasc, avînd în suflet mari, nobile
destinuri; Trăiesc, ca să creeze, și trec ca niște regi. Umplînd a lumii
goluri, golînd a mării plînuri, ... Nici cînd nu mor întregi!"*(George
Coșbuc - *Non omnis moriar - La mormîntul lui Timotei Cișariu*)

Așa a fost viața acestui bărbat, devenit mîndrie a
poporului român. În 1948 termina Liceul "Mircea cel
Bătrîn" din Constanța, mîndru de dascălii săi pe care-i
evoca adesea cu nostalgie și admirație, iar în 1954 a absolvit
Facultatea de Medicină, din București.

Apoi lucrează ca medic chirurg și director de spital, timp
de 3 ani, la Spitalul Unificat Niculești-Jianu, din județul
Brăila.

În 1957, doctorul Pesamosca își începe cariera universitară,
în chirurgia pediatrică, la Spitalul Clinic pentru Copii
"Grigore Alexandrescu", sub conducerea profesorului Dumitru
Vereanu. În 1965 devine medic primar în specialitate. Pe baza
experienței acumulate, își elaborează teza de doctorat
"Contribuții în diagnosticul și tratamentul malformațiilor ano-

rectale" pe care o susține în 1970.

În 1971, timp de 1 an, este bursier la "Hôpital des Enfants
Malades", Paris. Între 1972-1984, este șef de secție chirurgie la
Spitalul Clinic pentru Copii "Grigore Alexandrescu". În 1984,
odată cu inaugurarea Spitalului "Maria Sklodowska Curie" –
fost Spitalul Clinic de Copii București - i se încredințează
conducerea Clinicii de Chirurgie și Ortopedie Pediatrică până
în 2002, când datorită unor probleme de sănătate se retrage
din activitatea oficială.

De-a lungul carierei, doctorul Pesamosca a operat peste
40.000 de pacienți cu cele mai diverse afecțiuni, din sfera
chirurgiei digestive, toracice, urologice, plastice, neuro-
chirurgiei, ortopediei.

Acitivitatea științifică intensă s-a concretizat prin:
elaborarea a 390 lucrări publicate sau prezentate la reuniuni
științifice naționale sau internaționale, colaborarea la
redactarea a 5 cărți de specialitate, realizarea a 20 filme
medicale, inițierea în domeniul malformațiilor ano-rectale,
incontinenței de fecale și urină, a unor noi tehnici chirurgi-
cale, unele prezentate și în alte țări ale Europei sau Asiei.
Preocupat de patologii care reprezintă o piatră de încercare în
chirurgia pediatrică, a imaginat instrumente noi, cum ar fi: o
pensă utilizată în tratamentul megacolonului congenital, iar în
domeniul ortopediei pediatrice a creat un aparat pentru trata-
mentul minim invaziv al deformărilor toracale. În abordarea
patologiei toracale a copilului a reprezentat un deschizător de
drum, atât pentru malformațiile pulmonare cât și pentru
afecțiunile dobândite; între 1972-1975 realizează primele
intervenții de chirurgie toracică la nou născut, împreună cu
Dr. Ivașcu. Inițierea și suținerea, la copil, a abordului prin

Correspondență:

Conf. Dr. Sebastian Ionescu
Clinica Chirurgie Pediatrică I
Spitalul Universitar de Urgență pentru Copii
«M.S. Curie»
Bd. C-tin Brâncoveanu, nr. 20, sector 4, București
Tel: 021-4604260, Fax: 021-4601260
E-mail: nsionescu@yahoo.com

toracotomie laterală, fără rezecție costală în toate cazurile, reprezintă o lecție valabilă și astăzi, datorată tot profesorului Pesamosca. În perioada 1964-2002, a fost cel care a inițiat și realizat la copil, substituția totală sau parțială a esofagului, cu grefon colic izoperistaltic, vascularizat de artera colică stângă și mai rar cea medie, în 452 de cazuri, acumulând astfel una dintre cele mai largi serii de pacienți de acest gen din lume. De asemenea, trebuie menționată contribuția deosebită adusă într-un alt domeniu sensibil – chirurgia hipertensiunii portale la copil, prin relizarea a peste 100 de șunturi porto-cave (anastomoze spleno-renale, spleno-suprarenale, spleno-ovariene, spleno-spermatice sau spleno-ileomezenterice). Recunoașterea acestei prolifere activități s-a concretizat prin acordarea titlului de profesor universitar în 1991 și de membru titular al Academiei Științe Medicale din România în 1993.

Tratamentul despicăturilor labio-velo-palatine a reprezentat o altă latură a preocupărilor profesorului Pesamosca, făcându-se remarcat nu doar pentru precizia gestului, dar mai ales pentru spiritul creator, artistic, aducându-și contribuția directă prin promovarea și susținerea tehnicilor Millard, Duhamel al căror adept convins era.

Malformațiile vasculare cu localizări diferite au constituit o altă patologie pentru care profesorul a făcut pasiune și a abordat-o cu înțelepciunea unui chirurg complex, imbinând într-un mod ideal, tehnici de chirurgie vasculară și plastică.

Știm cu toții, dar trebuie să amintim generațiilor actuale și viitoare că Alexandru Pesamosca este cel care, alături de prietenii săi din București: Dumitru Vereanu, Mircea Socolescu, Toma Dicescu, Iași: Nicolae Niculescu, Gabriel Ionescu, Timișoara: Vasile Fufezan, a avut o contribuție esențială la dezvoltarea chirurgiei pediatrice în România. Devotat simțurilor sale native, fin observator al naturii umane, mai ales al vârstei copilăriei, a reușit prin întregul său comportament să îmbine creativ rigorile profesiei cu măiestria de care este nevoie pentru a putea desăvârși actul medical. Doar Chirurgia Pediatrică a reprezentat disciplina în care artistul, energicul, precisul, Doctor Alexandru Pesamosca și-a putut găsi exprimarea armonioasă, încheată, pentru a da sens vieții sale. Devotamentul său proverbial îl determina să te îndemne să muncești până la epuizare - pe care nu o simți niciodată când îți realizezi cu bucurie munca de zi cu zi: *“să nu te desparți nici când de pacient înainte ca el să părăsească spitalul, să muriți cu bolnavul de gât”,* căci doar așa *“veți putea contribui la misterul vindecării lui”*.

Preocupat de imaginarea unor tehnici noi, profesorul a susținut crearea în 2002, în cadrul spitalului, a unui laborator de chirurgie experimentală, inaugurat în prezența unor membri ai Academiei de Științe Medicale.

Este de subliniat și ardoarea cu care profesorul s-a implicat în tratamentul chirurgical al tumorilor solide ale copiilor, indiferent de natura și gravitatea acestora. Rigurozitatea, minuțiozitatea și curajul, cu care ducea la bun sfârșit cazuri considerate inoperabile, printr-o impetuozitate unică au făcut, nu o dată, ca operații ce se doreau cu rol de stadilaizare și recoltare a unor biopsii, să sfârșească cu rezecția în totalitate a masei tumorale, țesuturilor învecinate afectate și a stațiilor ganglionare.

Fiind deplin conștient de amploarea căpătată, în ultimul sfert de veac, de chirurgia malformațiilor congenitale, oncopediatriei, și de urologia pediatrică, spirit clarvăzător și-a dat seama că pentru menținerea unui standard corect în îngrijirea chirurgicală a copiilor este necesară separarea chirurgiei de ortopedia pediatrică, act legiferat de Ministerul Sănătății, realizându-se astfel alinierea la normele europene. Chirurgia pediatrică românească a fost recunoscută astfel, ca specialitate de sine stătătoare afiliată la UEMS și Societatea Europeană de Chirurgie Pediatrică - EUPSA. Tot în acest spirit a militat pentru conturarea urologiei pediatrice ca entitate specifică, având domeniu bine definit, așa cum există în multe țări încă de acum 22 ani.

În calitate de președinte al Societății Române de Chirurgie și Ortopedie Pediatrică, din 1987 până în 2000, a reprezentat țara la întâlnirile Federației Mondiale a Asociațiilor de Chirurgie Pediatrică – WOFAPS.

Aristotel spunea că *“devotamentul este condiția virtuții”* - în această idee măreață s-a încadrat pe deplin interpretul de excepție al partiturii dificile a malformațiilor congenitale prezentate zilnic în cadrul programului stabilit de multe ori ad hoc, în compania unor parteneri diferiți din țară sau străinătate. Cu fin simț artistic dirija piesa astfel încât, în final, se putea remarca o rezolvare care urma să dănuie peste decadele existenței fiecărui pacient. Integrarea structurală pe care Divinitatea uitase să o realizeze era sculptată de dânsul pentru desăvârșirea funcționalității organelor lezate. Șansa de a fi fost în mâinile doctorului Pesamosca reprezenta o garanție a soluționării patologiei pentru care i te-ai adresat.

Autoritate profesională, intelectuală și morală a cucerit nu numai pacienții și părinții acestora, dar și spiritul studenților, elevilor, colegilor, cadrelor medicale care l-au cunoscut, mulți dintre aceștia datorându-i viața sau calitățile profesionale. Prin activitatea zilnică s-a preocupat să realizeze o școală care să poată continua abordarea patologiei specifice vârstei copilăriei. La rândul său recunoștea cu bucurie și respect apartenența la școala de chirurgie generală românească și la cea franceză. Timpul petrecut alături de titani ai chirurgiei române: Nicolae Hortolomei, Ion Juvara, Alexandru Cosăcescu, Bradu Fotiade, Marian Ionescu, Dan Gavrilu, Dan Setlacec, Dan Făgărășanu, sau din Franța: Denis Pellerin, Duhamel, a lăsat amprente semnificative asupra activității sale.

De-a lungul vieții a primit decorații din partea instituțiilor române și titluri de membru de onoare a numeroase societăți medicale, fundații umanitare, la a caror activitate a contribuit în mod constant. Pentru meritele deosebite în promovarea învățământului medical a primit titlul de Doctor Honoris Causa al Universităților din Chișinău, Constanța și Craiova.

Ca omagiu pentru întreaga sa activitate, în anul 2000, Președinția României i-a acordat Ordinul Național Serviciul Credincios în Grad de Comandor.

A fost cetățean de onoare al orașelor Constanța și Craiova.

Alexandru Pesamosca a fost Omul, Doctorul care după o viață plină a spus, precum Horațiu în Carmina: *“Un monument nălțat-am, care mai veșnic e decât arama și-atât de nalt cum nu-s înalte nici piramidele regești;”* aici se regăsesc pacienții și elevii săi,

cei care părtăși i-am fost în meserie și în viață, ne-om întruni, de-a pururi ca: *“pe el nici ploaia rozătoare, nici vânt năpraznic să nu-l dărâme și nu îl vor clinti nici anii ce nu poți să îi socotești”*. Ne întrebam cu toții: cui aparține acest om, înafara lui Dumnezeu? Este român, italian sau cetățean universal? Viața sa, poate fi asemuită cu istoria Colosseum-ului unde nu mai au loc lupte cu gladiatori, dar reprezintă un reper al unei epoci de aur a civilizației latine. Alexandru Pesamosca, gladiator al medicinei românești, chiar dacă rolul său în concretizarea actului medical

s-a încheiat, el va dăinui peste vremi. Un îndrăzneț timid, un om blând, dar puternic, un spiritul deschis, luminos. Aceasta a fost Pesamosca - saga.

Vocea sa mai răsună încă în sălile de operații, amfiteatre, originalitatea comportamentului și discursului sunt încă prezente. Amintirea sa va dăinui în mintea fiecărui chirurg pediatru care l-a cunoscut, căci *“nu există pe lume un exces mai frumos decât excesul de recunoștință”* - La Bruyere.